

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Nyeds skola i Karlstads kommun

Skolinspektionens beslut

Avstående från ingripande

Skolinspektionen konstaterar att Karlstads kommun inte uppfyller författningskraven avseende att huvudmannen ser till att det vid Nyeds skola bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper). Därtill ser huvudmannen inte till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet (5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § 3 p. skollagen [2010:800] från att ingripa och avslutar tillsynen avseende verksamheten förskoleklass och grundskola.

Motivering

Avstående från ingripande

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att utbildningen på Nyeds skola inte fullt ut bygger på respekt och präglas av trygghet. Bedömningen görs mot bakgrund av att Skolinspektionens utredning visar att det finns elever på skolan som använder ett kränkande och nedsättande språkbruk mot andra elever och personal. Vilket leder till negativa konsekvenser i form av utsatthet och otrygghet hos vissa elever på skolan. Trots att skolan arbetar medvetet för att utbildningen ska präglas av trygghet och vara fri från kränkande behandling visar tillsynen att samsynen hos undervisande lärare kring ett gemensamt värdegrundsarbete och hur det ska bedrivas i undervisningen inte är tillräcklig. Skolans arbete har inte fullt ut gett effekt och skolmiljön är ännu inte trygg för alla elever.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som

verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 4-5 § skollagen).

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av på trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Enligt läroplanen ska ingen i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser (Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet).

Vidare anges i läroplanen att skolan aktivt och medvetet ska påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang. Läraren ska klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet samt öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem (Lgr 11, 2.1 Normer och värden). Skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan. Alla som arbetar i skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön (Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande). Alla som arbetar i skolan ska aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper (Lgr 11, 2.1 Normer och värden, Riktlinjer).

Skolinspektionens utredning

Av intervjuer med elever och lärare på högstadiet och med rektorn framgår att det finns starkt negativa attityder gentemot exempelvis personer med annan etnicitet än svensk eller för olika sexuella läggningar. Vidare framgår att flera vidtagna åtgärder visserligen gett god effekt men att arbetet trots allt inte lett till en skolmiljö där elever helt och hållet visar respekt för varandra. Intervju med elever på högstadiet visar att det finns elever som ger uttryck för sina värderingar på ett sätt som får negativa konsekvenser för elever som inte passar in i normen. Genom att använda nedsättande, kränkande och diskriminerande kommentarer och uttryck mot andra. Enligt eleverna är skolan trygg för de flesta men inte alla, inte för elever som inte passar in i normen. De intervjuade eleverna har själva sett hur andra elever tittat snett på och viskat om elever som inte passat in i normen.

I intervju med lärare framgår att de i resultat av elevhälsoenkät sett att kränkande behandling är vanligare i vissa grupper och årskurser än i andra. Detta har föranlett flera åtgärder som enligt lärarna skapat lugnare miljö och färre konflikter på raster. Lärarna är medvetna om att det finns elever som är misstänksamma mot personer med annan etnisk bakgrund än svensk och kan uttrycka sig på ett fördomsfullt och nedlåtande sätt gentemot exempelvis lärare som bryter på ett annat språk. Det handlar också om att elever har en traditionell syn på manligt och kvinnligt och inte visar

respekt för olika sexuella läggningar. Som exempel nämner lärarna att detta har lett till att kontroverser mellan elever uppstod när Prideflaggan hissades på skolan.

Enligt eleverna är nedsättande språkbruk vanligt förekommande när de skojar med varandra, exempelvis negativa kommentarer relaterat till sexuell läggning. De säger att kommentarerna är tänkta som skoj men att vissa elever tar illa vid sig av språkbruket. Även lärarna berättar att det är ett dåligt språkbruk på skolan. I vissa fall är det så vanligt att lärare behöver ingripa flera gånger om dagen för att markera för eleverna vad som är ett acceptabelt språkbruk. Enligt eleverna är det vanligast att elever utsätts för negativa kommentarer på ställen där lärare oftast saknas, så som i korridorer och vid skåpen i samband med raster. Däremot säger eleverna att alla lärare som ser eller hör att en elev blir utsatt agerar på något sätt även om det skiljer sig åt när det gäller hur djupt olika lärare går med en händelse. Exempelvis att det finns lärare som stannar vid en tillsägelse men också lärare som tar djupare diskussioner med dem om konsekvenser av elevernas agerande.

Det framgår vidare att lärarna anser att de var och en arbetar med värdegrunden men att det inte finns en gemensam syn på och ett gemensamt arbete kring hur värdegrundsarbetet ska genomsyra hela utbildningen. De säger att de gjort gemensamma insatser kring värdegrunden men att kontinuiteten kring arbetet kan förbättras. Många lärare är nya på skolan och har därför inte deltagit i tidigare genomfört arbete och är inte till fullo insatta i gällande rutiner och arbetsprocesser på skolan. I intervju med rektorn framgår att värdegrundsarbetet på skolan gett gott resultat men att de behöver hålla i arbetet även framöver eftersom samsynen bland lärarna behöver öka. Rektorn har därför genom externt stöd inlett en kartläggning som ska ligga till grund för ytterligare insatser gällande värdegrundsarbetet och arbetet för att motverka kränkande behandling.

I intervju med rektorn framgår att hen känner till de negativa värderingar, attityder och fördomar som finns bland eleverna samt hur dessa tar sig uttryck. Bland annat har det kommit fram genom resultat från enkäter, i elevintervjuer, i samtal med elevråd och i anmälningar om kränkande behandling. Av skolans Likabehandlingsplan, tillika plan för att motverka kränkande behandling, framgår att det under läsåret 2020/21 inkom 84 ärenden varav 41 bedömdes som kränkande behandling. Dessa rörde bland annat etnisk tillhörighet, könstillhörighet och funktionsvariation. Vidare framgår att flest incidenter skett på rast och i korridor/kapprum men även att flera ägt rum i klassrumsmiljö. Det framgår också att kränkande språkbruk är vanligt förekommande i ärenden. Rektorn säger att de arbetat och arbetar aktivt och medvetet med värdegrundsuppdraget på skolan. Att arbetet gett gott resultat på så sätt att negativa attityder och värderingar inte lika tydligt tar sig uttryck och att alla lärare numera ingriper när de ser eller hör att en elev utsätter någon eller blir utsatt. Emellertid framgår att rektorn anser att mer arbete krävs för att skolmiljön fullt ut ska bygga på respekt.

Verksamhetsredogörelsen som rektorn inkommit med inför tillsynen visar att rektorn tagit reda på hur eleverna upplever tryggheten på skolan. Det har bland annat gjorts genom trygghets- och trivselenkäter och trygghetsvandringar med elevrepresentanter från varje klass. Genomförda kartläggningar på skolan visar att många elever trivs och

känner sig trygga på skolan men också att vissa elever trivs sämre. Vidare visar verksamhetsredogörelsen att rektorn tagit reda på hur värdegrundsarbetet bedrivits i respektive arbetslag och noterat behov av vissa insatser. Mot bakgrund av framkommen information har elevhälsan genomfört temamöten om värdegrundsarbetet i syfte att tydliggöra uppdraget och skolans insatser i arbetet. Som en del i värdegrundsarbetet har de också tagit del av och analyserat anmälningar om kränkande behandling som inkommit och låtit analysen utgöra en grund för skolans utvecklingsarbete. Skolan har pågående åtgärder så som exempelvis ökad vuxennärvaro i korridorer och matsal för att minska förekomsten av kränkningar och öka tryggheten. För att kunna arbeta främjande för likabehandling oavsett sexuell läggning pågår under innevarande läsår en kartläggning av elevernas språkbruk i och utanför klassrum. Diskussioner och värderingsövningar med personalen ska också genomföras, i syfte att hitta ett gemensamt förhållningssätt att bemöta elever.

Motivering till avstående från ingripande

Skolinspektionens tillsyn har, som framgår ovan, visat på brister gällande elevernas trygghet och skolans gemensamma värdegrundsarbete. Skolan har emellertid identifierat problemet och genomför samt planerar för att genomföra åtgärder rörande trygghet, grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Det återstår dock en del arbete för att samtliga elever ska tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och bygger på respekt och delaktighet. Det har vid tillsynen inte framkommit något som tyder på att skolan kommer att minska sina ansträngningar för att tillförsäkra att eleverna är trygga på skolan. Den informationen som lämnats tyder istället på att skolans arbete kommer att fortsätta till dess att önskat resultat uppnås. Mot bakgrund av ovanstående och vid en samlad bedömning av omständigheterna bedömer Skolinspektionen att det finns särskilda skäl mot ett ingripande. Skolinspektionen avstår därför från att ingripa med stöd av 26 kap. 12 § 3 p. skollagen. Skolinspektionen avslutar tillsynen avseende bristerna och förutsätter att rektor fullföljer det påbörjade och planerade arbetet samt följer upp att vidtagna åtgärderna tillämpas på skolan i sådan omfattning att de får önskad effekt, det vill säga att samtliga elever erbjuds en skolmiljö som präglas av trygghet och bygger på respekt och delaktighet.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

- Undervisningen är strukturerad och utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. (5 kap. 2 § skolförordningen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 5 Kursplaner)
- Lärarna stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan. (Lgr 11, 2.2. Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)
- I utbildningen tas hänsyn till elevers olika behov. (1 kap. 4 § och 3 kap. 2 § skollagen, 3 kap. 12 d och f §§ skollagen, 9 kap. 4 a § skolförordningen, Lgr 11, 2.2 Kunskaper)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar)

På Skolinspektionens vägnar

X Åsa Stattin

Beslutsfattare
Signerat av: Åsa Stattin

X Susanne Nordberg

Föredragande
Signerat av: Susanne Nordberg

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Nyeds skola

Fakta om Nyeds skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Nyeds skola i Karlstads kommun under hösten 2021. Skolinspektionen genomförde intervjuer med elever, lärare och rektorn den 16 och 17 november 2021. Nyeds skola leds av en rektor och har vid tiden för tillsynen cirka 329 elever i förskoleklass och årskurserna 1-9. I tillsynen har Skolinspektionen granskat skolans arbete med undervisning och lärande, trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling samt grundläggande förutsättningar för skolenheten.